

خلاصه

اطلاع از دوز عفونی کننده عوامل عفونی لازمه ارزیابی‌های تجربی واکسن‌های تولید شده بر ضد آن عامل می‌باشد. با وجود این که باکتری تروپرلا پیوژنر باعث بیماری‌های مختلفی در دام‌ها می‌شود، اطلاع کمی در مورد دوز عفونی کننده آن در دام‌های اهلی موجود است. این مطالعه به منظور تعیین دوز عفونی‌زای پنجاه درصد (ID₅₀) تروپرلا پیوژنر در گوسفند انجام شد. برای این منظور چهار گروه سه راسی (A تا D)، از برده‌های ۲ تا ۳ ماهه به صورت داخل وریدی و به ترتیب با 10^7 , 10^8 , 10^9 و 10^{10} واحد تشکیل دهنده پرگنه (cfu) تروپرلا پیوژنر، آلوده شدند. به گروه پنجم بردها (گروه E) به عنوان شاهد بافر فسفات استریل تزریق گردید. به صورت روزانه تا روز دهم، نمونه خون جهت کشت اخذ گردید. در طول مدت مطالعه علائم درمانگاهی ثبت گردید و روز دهم تمامی بردها کشtar گردیده و پس از کالبد گشایی، نمونه برداری از اندام‌های مختلف (کبد، طحال، غدد لنفاوی مزانتر، قلب و ریه) جهت کشت و بررسی هیستوپاتولوژی صورت پذیرفت. نتایج نشان داد اگر چه عفونت باعث عفونت کبدی گردد، بررسی‌های کالبد گشایی نشان داد که در تمام نمی‌گردد، اما می‌تواند به صورت پایداری، ۱۰ روز بعد از تلقیق باعث عفونت کبدی گردد. بررسی‌های کالبد گشایی نشان داد که در تمام برده‌های گروه D عفونت کبدی مشخصی ایجاد شده است. در سایر بردها هیچ عفونت کبدی مشاهده نگردید. با توجه به نتایج به دست آمده، میانگین دوز عفونی کننده کبدی تروپرلا پیوژنر در بردها، $10^{10} \times 162/3$ cfu محسوبه شد. این یافته می‌تواند در ارزیابی‌های تجربی واکسن‌های تولید شده بر ضد این باکتری مورد استفاده قرار گیرد.

كلمات كليدي: تروپلا (آركانوباكتريوم) پیورژنر، بره، ID₅₀

مقدمة

در بوقلمون (۴) می‌باشد. این باکتری به عنوان معمول‌ترین جرم فرصت‌طلب از ۱۰۰ درصد غشاهای مخاطی ناحیه دهانی حلقی، پستان، دستگاه ادراری تناسلی و شکمبه در گاو و گوسفند جدا شده است (۲۱). تروپلا پیژنر دارای عوامل حدت مختلف مثل پیولیزین، چند نوع پروتئاز و نورامینیداز است (۷، ۱۰ و ۲۴) که مهم‌ترین آنها به لذت: می‌باشد (۶).

تروپرلا (آرکانوباکتریوم) پیوژنر^۱ یکی از اجرام چرک‌زای بسیار مهم گاو، گوسفند و خوک می‌باشد (۲۲ و ۲۷). این جرم از گوزن، سگ، فیل، غزال، اسب و بوقلمون نیز جدا شده است (۱۱). به طور کلی عفونت‌های ناشی از تروپرلا پیوژنر در این گونه‌ها، شامل آبسه کلیه در گاو (۹)، التهاب پستان آبسه‌ای مزمن در گاو و بز (۱، ۱۵ و ۲۵)، آبسه‌های کبد (۱۸ و ۲۰) و اورکیت در گوسفند (۱۲)، پنومونی در خوک (۱۳) و استئومیلیت

¹ دانشجوی دوره دکتری تخصصی میکروب‌شناسی دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهید چمران اهواز

^۲ استاد گوه باته سولوژی، دانشکده دامپر شکم، دانشگاه شهید همدانی اهواز

^۳ دانشیار، گروه یادگاری به لعنه دامن‌شکر، دانشگاه شعبه‌حمد، این اهمیت

* استاد گروه علوم دامانگاه، دانشکده دامنه شک، دانشگاه شهر خمینی اهواز

^۵ ای تالا گو چل دل داش کن کشان نه داش گل دل دل

صورت پذیرفت. در مرحله بعد به کمک پرایمرهای طراحی شده توسط Billington و همکاران (۱۹۹۷)، ژن پیولیزین با استفاده از آنزیم پلیمراز Taq تکثیر داده شد. واکنش PCR، در حجم نهایی ۵۰ میکرولیتر متشكل از ۵ میکرولیتر بافر ۱۰X، ۱/۵ میکرولیتر از $MgCl_2$ (۵۰ میلی مولار)، ۱ میکرولیتر از مخلوط dNTPs، ۱ میکرولیتر از هر یک از پرایمرها (۵۰ پیکومول بر میکرولیتر)، ۵ میکرولیتر (۲/۵ واحد) از آنزیم Taq، ۵ میکرولیتر DNA میکروولیتر (۳۵ میکرولیتر آب مقطّر انجام شد. برنامه حرارتی PCR شامل دناتوره کردن اولیه در دمای $94^{\circ}C$ به مدت ۳ دقیقه و ۳۵ چرخه شامل دناتوره کردن، اتصال پرایمرها و امتداد به ترتیب در دماهای ۹۴، ۵۵ و ۷۲ درجه سانتی گراد هر یک به مدت ۱ دقیقه و امتداد نهایی در دمای $72^{\circ}C$ به مدت ۵ بود (۵).

گروه‌بندی و چالش

تعداد ۱۵ راس بره نر با محدوده سنی ۲ تا ۳ ماه و محدوده وزنی ۱۸ تا ۲۰ کیلوگرم از یک گله خریداری گردید و سلامتی آنها مورد بررسی و تایید قرار گرفت. قبل از چالش، تمامی بردها آلبندازول ($7/5\text{mg/kgBW}$) خوراکی، آیورمکتین (20mg/kgBW) به صورت زیر جلدی و AD3E (10mg/kgBW) به صورت داخل عضلانی دریافت نمودند. تمام بردها به مدت دو هفته قبل از چالش و به منظور عادت کردن به شرایط محیط جدید نگهداری شدند. بردها قبل از چالش از نظر داشتن آنتی‌بادی ضد تروپرلا پیوژنر با روش آگلوتیناسیون صفحه‌ای (۱۷) و از جهت داشتن آنتی‌بادی ضد پیولیزین با روش ممانعت از همولیز (۵) مورد ارزیابی قرار گرفتند که دال بر عدم وجود آنتی‌بادی ضد تروپرلا پیوژنر و ضد پیولیزین در سرم بردها بود.

بردها به صورت تصادفی به ۵ گروه ۳ تایی (A تا E) تقسیم شدند. از استوک اولیه چهار غلاظت از باکتری شامل غلاظت‌های 10^7 ، 10^8 ، 10^9 و 10^{10} واحد تشکیل دهنده پرگنه در میلی لیتر با PBS استریل تهیه شد و به ترتیب یک میلی لیتر از هر غلاظت به بردهای موجود در

باکتری تروپرلا پیوژنر نسبت به آنتی‌بیوتیک‌ها حساس است اما به دلیل ماهیت عفونت‌های ناشی از آن (آبسه‌ای، کپسول فیبروزی ضخیم) پاسخ به درمان ضد میکروبی آن ضعیف است (۲۶)، بنابراین باید به فکر جلوگیری از ایجاد عفونت بود. لازمه بررسی اثر بخشی واکسن‌ها اطلاع از دوز عفونی کننده عامل بیماری است. با وجود تنوع میزانی تروپرلا پیوژنر، اطلاعی در مورد دوز عفونی کننده این باکتری در حیوانات اهلی وجود ندارد. مطالعه حاضر به منظور تعیین دوز عفونی کننده این باکتری جهت ایجاد عفونت در گوسفند انجام گرفت تا در مطالعات مربوط به اثر بخشی واکسن‌های تهیه شده جهت مقابله با عفونت‌های ناشی از آن مورد استفاده قرار گیرد.

روش کار

تکثیر و شمارش باکتری

از مرحله رشد لگاریتمی یک جدایه محلی تروپرلا پیوژنر که با روش‌های ریخت‌شناسی و بیوشیمیایی (۱۱) و PCR (۵) مورد تایید قرار گرفته بود، برای تهیه تعیق باکتریایی استفاده گردید. برای این منظور کشت ۴۸ ساعته این باکتری در محیط مایع BHI به مدت ۵ دقیقه در دور 3000g و در دمای آزمایشگاه سانتریفوژ شد. رسوب با PBS استریل شستشو و از آن سوسپانسیونی با غلاظت معادل لوله ۱۰ مک فارلنده تهیه گردید. این سوسپانسیون به عنوان استوک اولیه در دمای ۴ درجه سانتی گراد نگهداری شد (۱۷) و جذب نوری آن در طول موج 560nm به وسیله دستگاه الایزا ریدر (Dynatech، هلند) بر روی 1cfu/ml تنظیم گردید که معادل $8 \times 10^{10}\text{cfu/ml}$ تروپرلا پیوژنر بود (۲ و ۸).

استخراج DNA و آزمایش PCR

جهت تایید تشخیص بیوشیمیایی تروپرلا پیوژنر آزمایش PCR صورت گرفت. برای این کار، استخراج DNA تروپرلا پیوژنر با استفاده از کیت استخراج DNA (اینترون، کره جنوبی) و بر اساس پروتوكل آن شرکت

مبناًی محاسبه ID_{50} عفونت کبدی در نظر گرفته شد. برای این منظور، تعداد کبدهای آلدود و غیرآلوده برای هر رقت بر اساس نتیجه کشت باکتریایی ثبت گردید و ستون‌های تجمعی کبدهای آلدود و غیرآلوده تشکیل داده شد. با توجه به تعداد تجمعی کبدهای آلدود و غیرآلوده در مقابل هر میزان باکتری، درصد آلدودگی برای هر میزان از باکتری محاسبه گردید. مقدار انديکس بر اساس فرمول زیر به دست آمد:

$$\text{ايندكس} = \frac{\text{درصد - اولين درصد آلدودگی بالاي } 50}{\text{اولين درصد آلدودگی كمتر از } 50 \text{ درصد - اولين درصد آلدودگی بالاي } 50} \text{ درصد}$$

ايندكس فوق از توان اولين غلضت بالاي ۵۰ درصد عفونی‌زايی کسر گردید تا ID_{50} به دست آيد (۲۳).

نتایج نشانه‌های بالینی

پس از چالش تنها سه بره آلدود شده در گروه D تا سه روز علائمی مانند بی‌حالی، تب و بی‌اشتهاای را نشان دادند و یکی از آنها تا پایان دوره آزمایش (۱۰ روز پس از تزریق) تب مداوم را نشان داد. در برههای گروه‌های A و C از لحاظ سلامت عمومی و دمای بدن تغییر محسوسی مشاهده نگردید.

هیستوپاتولوژی، باکتری‌شناسی و PCR

کشت خون یک بره از گروه B، دو بره از گروه C و دو بره از گروه D تا ۴ روز پس از چالش و یک بره از گروه D، به صورت مداوم و تا پایان دوره آزمایش مثبت و تروپرلاپیوژنر جدا گردید.

برههای پس از کشтар، از نظر ضایعات پاتولوژیک و آبشه مورد بازرسی قرار گرفتند. آبشه، تنها در کبد هر سه راس از برههای گروه D مشاهده گردید. اندازه آبشه‌ها در حدود ۲-۱۵ میلی‌متر بود. آبشه‌ها به صورت پراکنده در قسمت‌های مختلف کبد قرار داشتند. علاوه بر این در ریه یکی از برههای گروه D نیز علائم پنومونی مشاهده گردید. در سایر اندام‌های برههای آلدود و برههای گروه

گروه‌های A تا D تزریق گردید (۱۹). برههای گروه E به عنوان گروه شاهد، یک میلی‌لیتر سرم فیزیولوژی استریل دریافت نمودند. روش تزریق، داخل وریدی و از طریق سیاهرگ و داج بود.

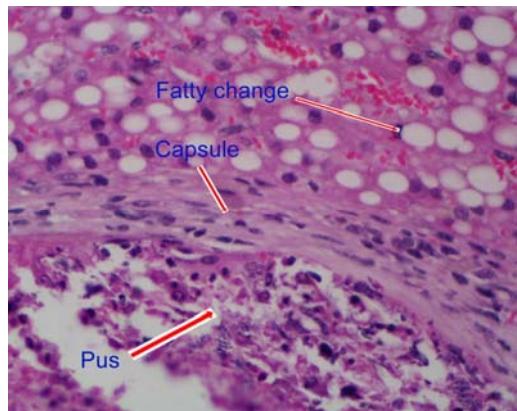
از تمامی برههای قبل از تزریق تا پایان دوره آزمایش (روز دهم) به صورت روزانه نمونه خون جهت کشت باکتریایی گرفته شد. علاوه بر این به صورت روزانه دمای بدن برههای اندازه‌گیری و علائم حیاتی آنها ثبت گردید.

ده روز پس از چالش، برههای ذبح و مورد کالبدگشایی قرار گرفتند. از کبد، طحال، قلب، ریه، کلیه، غدد لنفاوی مدیاستن و مزانتر نمونه برداری شده و نمونه‌ها جهت کشت باکتریایی و تهیه مقاطع هیستوپاتولوژی به آزمایشگاه‌های میکروب‌شناسی و پاتولوژی دانشکده دامپزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز منتقل شدند. جهت کشت، در کنار شعله و به کمک اسپاتول داغ، سطح ارگان‌ها استریل گردید و به کمک قیچی استریل قطعاتی به اندازه یک سانتی‌متر مکعب جدا گردید. به کمک پنس استریل قطعات بافت جدا شده، در منطقه اول پلیت آگار خون‌دار کشت داده شد و در ادامه کشت چهار منطقه‌ای داده شد. تمامی محیط‌های آگار خون‌دار در دمای ۳۷ درجه سانتی‌گراد و ۵ درصد CO_2 به مدت ۴۸ ساعت گرمخانه‌گذاری شدند. باکتری‌های جداسده با توجه به ویژگی‌های ریخت‌شناسی و بیوشیمیایی تعیین هویت گردیدند (۱۱). برای تأیید تشخیص بر روی برخی از این پرگنه‌ها آزمایش PCR (۵) نیز انجام شد.

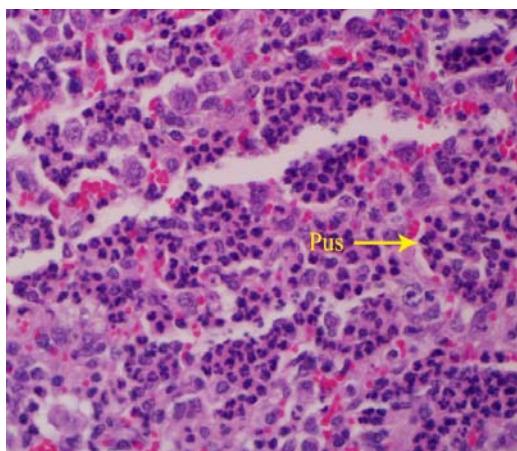
نمونه‌هایی از بافت‌های به ظاهر غیر طبیعی و طبیعی برای بررسی ضایعات هیستوپاتولوژیک نیز گرفته شد. اندام‌های آلدود و شدت آلدودگی در هر بره ثبت گردید و دوز عفونی کننده تروپرلاپیوژنر با روش Reed & Muench محاسبه گردید (جدول ۱) (۲۲).

محاسبه دوز عفونی کننده ۵۰ درصد

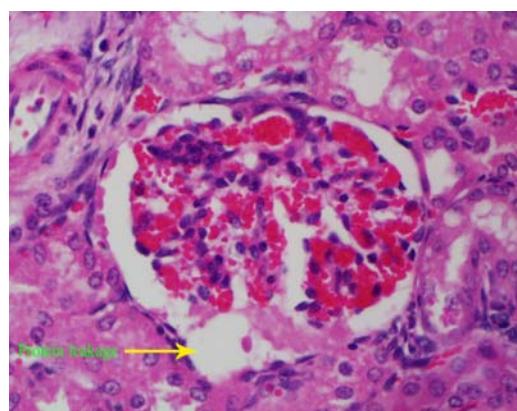
جهت محاسبه ID_{50} با توجه به این‌که تلقیح داخل وریدی باکتری فوق منجر به عفونت کبدی پایدار گردید،

تصویر ۲: کبد بره آلوده شده با 10^{11} cfu تروپرلا پیوژنر که نشان دهنده آبسه کپسول دار و تغییر چربی است (رنگ آمیزی هماتوکسیلین و ائوزین، $\times 400$).

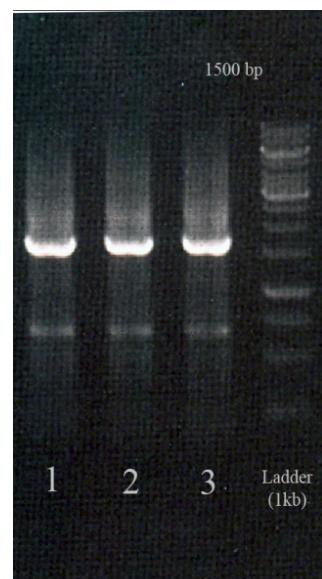

تصویر ۳: ریه بره آلوده شده با 10^{11} cfu تروپرلا پیوژنر که نشان دهنده بروکنکوپنومونی چرکی حاد، مسی باشد (رنگ آمیزی هماتوکسیلین و ائوزین، $\times 200$).

تصویر ۴: کلیه بره آلوده شده با 10^{11} cfu تروپرلا پیوژنر که نشان دهنده نشت پروتئین (با پیکان مشخص شده) است (رنگ آمیزی هماتوکسیلین و ائوزین، $\times 400$).

شاهد هیچ گونه ضایعه‌ای مشاهده نگردید. تروپرلا پیوژنر به صورت خالص، از کبد سه بره آلوده شده گروه D جداسازی شد. علاوه بر این از طحال به ظاهر سالم یکی از برههای گروه C و ریه یکی از برههای گروه D که دارای ضایعه بود، نیز تروپرلا پیوژنر جدا شد. از هیچ یک از برههای دیگر (گروههای آلوده شده و گروه شاهد) باکتری تروپرلا پیوژنر جداسازی نشد. جهت تایید تشخیص، برخی از پرگنهای انتخاب و بررسی آنها آزمایش PCR صورت گرفت، که دال بر تولید محصولی با حدود ۱۵۰۰ جفت باز بود (تصویر ۱).

تصویر ۱: نتایج الکتروفورز محصول PCR ژن پولیزین ۱، ۲ و ۳. ژن پولیزین به ۱۵۰۰ bp

در مقاطع پاتولوژیک کبد هر سه بره گروه D، آبسه کبدی، تغییر چربی (Fatty change) (تصویر ۲) در سلول‌های هپاتوسیت مشاهده گردید. علاوه بر این در مقاطع تهیه شده یکی از برههایی که دارای ضایعه ریوی بود (گروه D)، میکروآبسه وجود داشت (تصویر ۳). در مقاطع تهیه شده از بافت کلیوی برههای این گروه، پرخونی شدید، گلومرولونفریت و رسوبات هیالن دیده شد (تصویر ۴).

گردید. ID_{50} تروپرلا پیوژنر با روش Reed & Muench معادل $10^{9/5}$ یا $10^9 \times 3/162$ واحد تشکیل دهنده پرگنه محاسبه گردید (جدول ۱).

دوز عفونی کننده ۵۰ درصد

با توجه به نتایج، کبد به عنوان ارگان مناسب برای محاسبه میانگین دوز عفونی باکتری تروپرلا پیوژنر انتخاب

جدول ۱: نحوه محاسبه ID_{50} با روش Reed & Muench

دوز چالش (cfu)	دوز پس از چالش	تفاوت نمونه کبد آلوهه	تفاوت نمونه کبد شیرآلوهه	تعداد آلوهه A	تعداد آلوهه B	جمع تجمعی تعداد	جمع تجمعی کل (A+B)	درصد آلوهه $\times 100 A/(A+B)$
10^{10}	۳	۰	۳	۰	۳	۰	۳	۱۰۰
10^9	۰	۱۲	۱۲	۰	۳	۰	۱۲	۰
10^8	۰	۹	۹	۰	۳	۰	۹	۰
10^7	۰	۶	۶	۰	۳	۰	۶	۰

بحث

وجود دارد. ایشان نیز به این نتیجه رسیده‌اند که در موش سپتیسمی به عنوان معیار مناسب در عفونت با تروپرلا پیوژنر نیست که از این نظر با تحقیق حاضر هم خوانی دارد، اما به هر حال ID_{50} باکتری فوق برای بره به مراتب (حدود ۳۰ برابر) بیشتر از ID_{50} آن برای موش است که این تفاوت را می‌توان به تفاوت در گونه، راه تجویز و سویه باکتری مورد استفاده نسبت داد. بررسی‌های صورت گرفته توسط Jost و همکاران (۱۶) همچنین نشان داده است که آسیب کبدی ناشی از تروپرلا پیوژنر در موش به شدت وابسته به دوز تزریق است که در مطالعه حاضر نیز مشاهده شد که در گوسفند تزریق 10^{10} cfu نسبت به 10^9 cfu از باکتری ضایعات کبدی شدیدتری را باعث می‌شود.

Hunter و همکاران (۱۹۹۰) در تلاش برای ارزیابی واکسن باکترین- توکسوئید تروپرلا پیوژنر در شش راس میش یک ساله، گزارش کردند که تزریق وریدی 5×10^8 از تروپرلا پیوژنر، ۳۰ روز پس از چالش، باعث

اطلاع از دوز عفونی کننده یک عامل، جهت ارزیابی واکسن‌های تهییه شده جهت مبارزه با آن ضروری است. علی‌رغم وجود اطلاعات در مورد دوز عفونی کننده تروپرلا پیوژنر در مدل موشی (۵، ۱۶ و ۱۷)، در منابع اطلاعاتی در خصوص دوز عفونی کننده این باکتری در حیوانات اهلی وجود نداشت، بنابراین در مطالعه حاضر به محاسبه دوز عفونی کننده این باکتری در گوسفند پرداخته شد.

نتایج هیستوپاتولوژی و باکتری شناسی نشان داد که عفونت تجربی و داخل وریدی گوسفند با تروپرلا پیوژنر، ده روز پس از تزریق، منجر به یک الگوی پایدار عفونت کبد می‌شود و ID_{50} تروپرلا پیوژنر در گوسفند cfu 10^9 است. Jost و همکاران (۱۶) ID_{50} این باکتری برای موش را $9/9 \times 10^7$ cfu گزارش کردند. آنها همچنین نشان داده‌اند که در موش‌های ۶ تا ۸ هفته، ۷ روز پس از چالش داخل صفاقی با تروپرلا پیوژنر، پس از آسان کشی، تعداد زیادی باکتری در کبد و مایعات صفاقی

$1/8 \times 10^9$ cfu باکتری به روش تزریق داخل قفسه صدری جداسازی نموده‌اند، اما فقط از کبد یکی از آنها موفق به جداسازی باکتری فوق شده‌اند، که شاید عدم جداسازی از کبد به دلیل نوع روش تجویز باشد.

اطلاعات ارائه شده در تحقیق حاضر اولین گزارش علمی ID₅₀ باکتری تروپرلا پیوژنر در گوسفند است و می‌تواند پایه‌ای برای مطالعات تجربی مربوط به مطالعه ایمنی زایی و محافظت کنندگی واکسن‌های تهیه شده جهت مقابله با عفونت‌های ناشی از تروپرلا پیوژنر باشد.

آندوکارдیت چرکی دریچه قلب و آبشهای ریوی در ۱ میش از ۳ راس میش گروه شاهد شده است که خود دال بر این است که ID₅₀ این باکتری برای گوسفند باید بیش از 5×10^8 cfu باشد. تفاوت در جدایه تروپرلا پیوژنر، سن حیوان‌ها و زمان بین چالش و کشن ممکن است باعث تفاوت در یافته‌های بالینی و هیستوپاتولوژی مطالعه حاضر با مطالعه Hunter و همکاران (۱۴) باشد.

به تازگی Barbour و همکاران (۲۳) نیز با موفقیت تروپرلا پیوژنر را از ریه‌های ۳ همستر چالش شده با

تقدیر و تشکر

این پژوهش با پژوهانه دانشگاه شهید چمران اهواز صورت گرفته و به این وسیله از حمایت مالی آن دانشگاه قدردانی می‌شود.

منابع

- 1- Al-Graibawi M.A.A., Sharma V.K. and Al-Shammary A.J. (1986). Microbial pathogens from goat mastitis and phage-typing of *Staphylococcus aureus* isolates. Comparative Immunology, Microbiology and Infectious Disease, 9: 23-28.
- 2- Baty S., Flandrois J., Delignette P.M. and Muller L. (2002). Modeling the lag time of *Listeria monocytogenes* from viable count enumeration and optical density data. Applied and Environmental Microbiology, PP: 5816-25.
- 3- Barbour E.K., Itani H.H., Shaib H.A., Saade M.F., Sleiman F.T., Nour A.A. and Harakeh S. (2010). Koch's postulate of *Arcanobacterium pyogenes* and its immunogenicity in local and imported Saanen goats. Veterinaria Italiana, 46: 319-27.
- 4- Barbour E.K., Brinton M.K., Caputa A., Johnson J.B. and Poss P.E. (1991). Characteristics of *Actinomyces pyogenes* involved in lameness of male turkeys in north-central United States. Avian Disease, 35: 192-196.
- 5- Billington S.J., Jost B.H., Cuevas W.A., Bright K.R. and Songer J.G. (1997). The *Arcanobacterium* (*Actinomyces*) *pyogenes* hemolysin, pyolysin, is a novel member of the thiol-activated cytolysin family. Journal of Bacteriology, 179: 6100-06.
- 6- Billington S.J., Songer J.G. and Jost B.H. (2002). The variant undecapeptide sequence of the *Arcanobacterium pyogenes* hemolysin, pyolysin is required for full cytolytic activity. Microbiology, 148: 3947-54.
- 7- Ding H. and Lämmler C. (1996). Purification and further characterization of a haemolysin of *Actinomyces pyogenes*. Journal of Veterinary Medical Science, 43: 179-188.
- 8- Elisabeth G., Biesta P., Martine W.R., Joosten H., Gorris L.G.M. and Zwietering M.H. (2010). Comparison of two optical density based methods and a plate count method for estimation of growth parameters of *bacillus cereus*. Applied and Environmental Microbiology, pp: 1399-1405.
- 9- Ertas B.H., Kilic A. and Ozeby A. (2003). Isolation of *Arcanobacterium pyogenes* from abscessed cattle kidney and identification by PCR. Turkish Journal of Veterinary Animal Science, 29: 455-459.
- 10- Esmy P.A., Billington S.J., Link M.A., Songer J.G. and Jost B.H. (2003). The *Arcanobacterium pyogenes* collagen binding protein, CbpA, promotes adhesion to host cells. Infection and Immunity, 71: 4368-74.
- 11- Funke G. and Bernard K.A. (1999). Coryneform gram-positive rods. Manual of Clinical Microbiology, 11: 319-345.
- 12- Gouletsou P.G., Fthenakis G.C., Cripps P.J., Papaioannou N., Lainas T., Psalla D. and Amiridis G.S. (2004). Experimentally induced orchitis associated with *Arcanobacterium pyogenes*:

clinical, ultrasonographic, seminological and pathological feature. *Theriogenology*, 62 (7): 1307-1328.

13- Høie S., Falk K. and Lium B.M. (1991). An abattoir survey of pneumonia and pleuritis in slaughter weight swine from 9 selected herds. IV. Bacteriological findings in chronic pneumonic lesions. *Acta Veterinaria Scandinavica*, 32: 395-402.

14- Hunter P., Lugt V.J.J. and Gouws J.J. (1990). Failure of an *Actinomyces pyogenes* vaccine to protect sheep against an intravenous challenge. *Onderstepoor Journal of Veterinary Research*, 57: 239-241.

15- Jonsson P., Olsson S.E., Olofson A.S., Falth C.O. and Holmberg H. (1991). Bacteriological investigations of clinical mastitis in heifers in Sweden. *Journal of Dairy Research*, 58: 179-85.

16- Jost B.H., Songer J.G. and Billington S.J. (1999). An *Arcanobacterium* (*Actinomyces*) *pyogenes* mutant deficient in production of the pore-forming cytolysin pyolysin has reduced virulence. *Infection and Immunity*, 67: 1723-1728.

17- Jost B.H., Trinh H.T., Songer J.G. and Billington S.J. (2003). Immunization with genetic toxoids of the *Arcanobacterium pyogenes* cholesterol-dependent cytolysin, pyolysin, protects mice against infection, *Infection and Immunity*, 71: 2966-69.

18- Lechtenberg K.F., Nagaraja T.G., Leipold H.W. and Chengappa M.M. (1988). Bacteriologic and histologic studies of hepatic abscesses in cattle. *American Journal of Veterinary Research*, 49: 58-62.

19- Michael C.F., Baird G., Kathleen M.C., Karen U., Sales J. and William D. (2006). Vaccination confers significant protection of sheep against infection with a virulent United Kingdom strain of *Corynebacterium pseudotuberculosis*. *Vaccine*, 24: 5986-96.

20- Nagaraja T.G., Laudert S.B. and Parrott J.C. (1996). Liver abscesses in feedlot cattle. Part I.

Causes, pathogenesis, pathology, and diagnosis. *Compendiuon on Continuing Education for the Practicing Veterinarian*, 18: 230-241.

21- Narayanan S., Nagaraja T.G., Wallace N., Staats J., Chengappa M.M. and Oberst R.D. (1998). Biochemical and ribotypic comparison of *Actinomyces pyogenes* and *A. pyogenes*-like organisms from liver abscesses, ruminal wall, and ruminal contents of cattle. *American Journal of Veterinary Research*, 59: 271-276.

22- Ramos C.P., Foster G. and Collins M.D. (1997). Phylogenetic analysis of the genus *Actinomyces* based on 16S rRNA gene sequences: description of *Arcanobacterium phocae* sp. nov., *Arcanobacterium bernardiae* comb. nov., and *Arcanobacterium pyogenes*, *International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology*, 47: 46-53.

23- Reed L. and Muench H. (1938). A simple method of estimating fifty percent endpoints. *American Journal of Hygiene*, 27: 493-497.

24- Schaufuss P. and Lämmler C. (1989). Characterization of the extracellular neuraminidase produced by *Actinomyces pyogenes*. *Zentbl Bakteriologie*, 27: 28-35.

25- Takeuchi S., Kaidoh T. and Azuma R. (1995). Assay of proteases from *Actinomyces pyogenes* isolated from pigs and cows by zymography. *Journal of Veterinary Medicine Science*, 57: 977-979.

26- Timoney J.F., Gillespie J.H., Scott F. and Barlough J.E. (1988). *Hagan and Bruner's microbiology and infectious diseases of domestic animals*. 8th Edition, Corner University Press, pp: 124-129.

27- Yassin A.F., Hupfer H., Siering C. and Schumann P. (2011). Comparative chemotaxonomic and phylogenetic studies on the genus *Arcanobacterium* Collins et al. 1982 emend. Lehnen et al. 2006: proposal for *Trueperella* gen. nov. and emended description of the genus *Arcanobacterium*. *International Journal of Systemic Evolution Microbiology*, 61:1265-74.